

رکورد تورم مواد غذایی شکسته شد

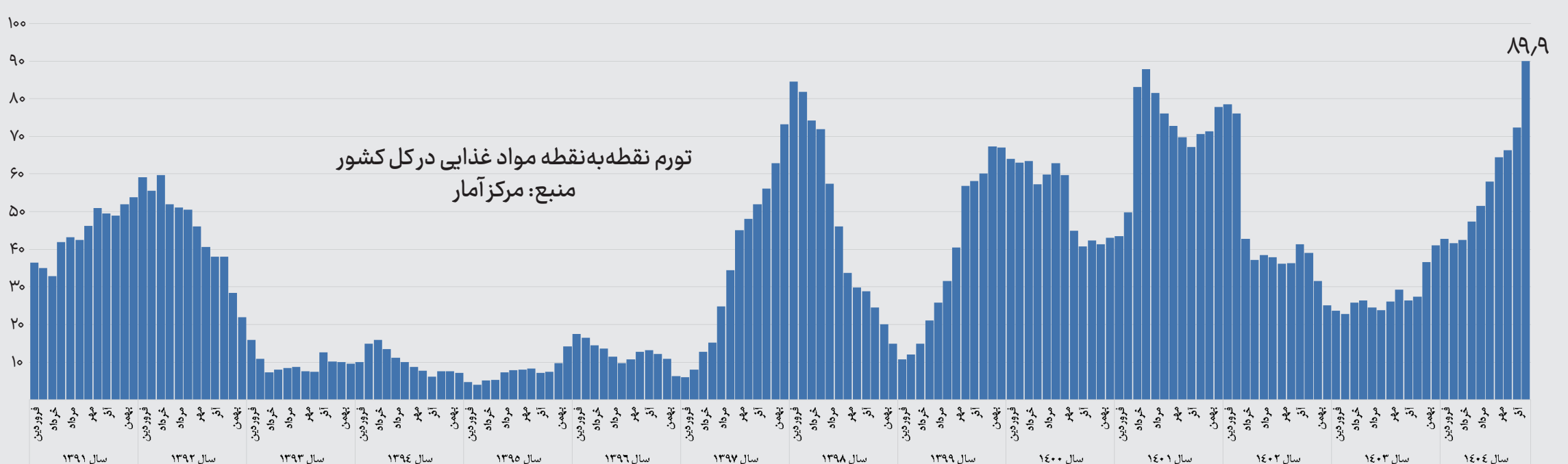
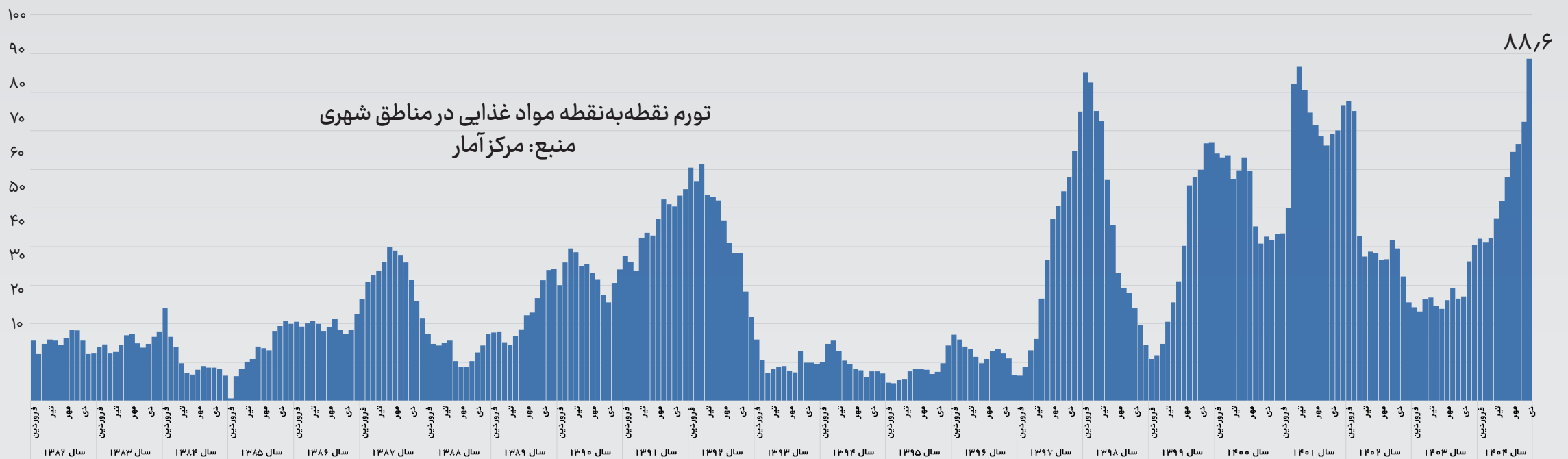
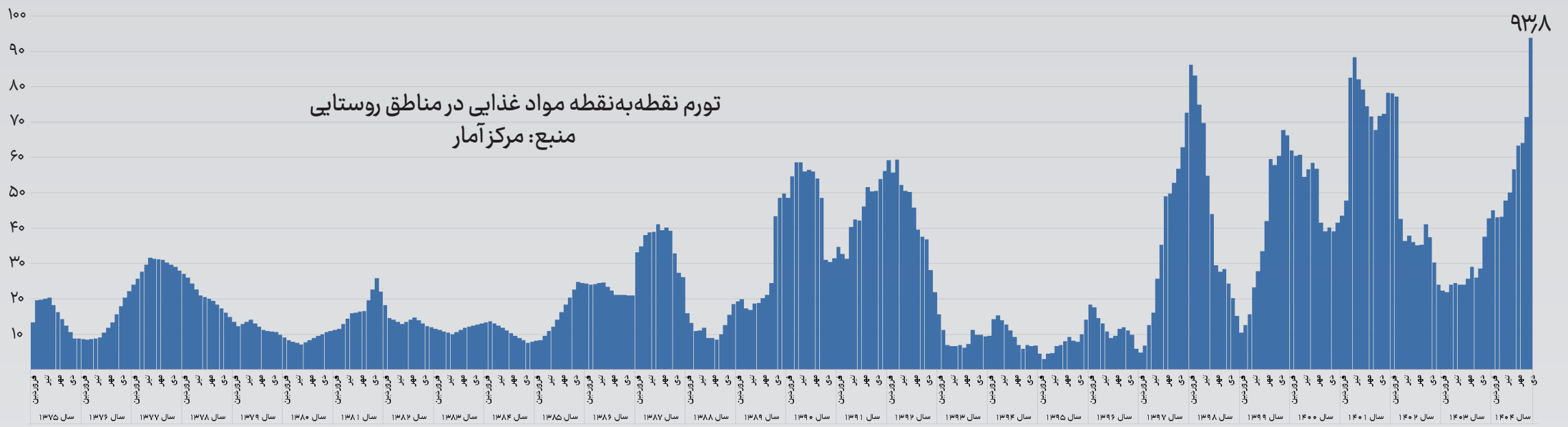
گزارش تکان دهنده مرکز آمار از اثرات حذف ارز ۲۸۵۰۰ تومانی

محاسبه و اعلام می‌کند. بنابراین اگر نرخ تورم مواد غذایی در مناطق روستایی از ابتدای دهه ۶۰ تا نیمه دهه ۷۰ را که به طور فصلی اعلام شده لحاظ کنیم، نرخ تورم ۹۳٫۸ درصدی مواد غذایی در مناطق روستایی بالاترین رکورد تورم پس از انقلاب محسوب می‌شود.

به ۹۳٫۸ درصد رسید که از نیمه دهه هفتاد تاکنون بی‌سابقه است. لازم به ذکر است مرکز آمار از ابتدای دهه ۶۰ تا نیمه دهه ۷۰، نرخ تورم مناطق روستایی را به طور فصلی محاسبه می‌کرد و از سال ۱۳۷۵ به بعد، نرخ تورم این مناطق را به طور ماهانه

همچنین فقط در مناطق شهری، تورم نقطه به نقطه مواد غذایی در دی‌ماه امسال به ۸۸٫۶ درصد رسید که بالاترین سطح تورم غذا از ابتدای دهه ۸۰ تاکنون محسوب می‌شود. از سوی دیگر، در مناطق روستایی نیز تورم نقطه به نقطه مواد غذایی در دی‌ماه امسال

بر اساس گزارش مرکز آمار در دی‌ماه امسال با حذف ارز ترجیحی ۲۸۵۰۰ تومانی، رکورد تورم مواد غذایی در کشور شکسته شد. تورم نقطه به نقطه مواد غذایی در کل کشور در دی‌ماه به ۸۹٫۹ درصد رسید که از ابتدای دهه ۹۰ تاکنون بالاترین تورم محسوب می‌شود.

تورم نقطه به نقطه	تورم ماهانه	شاخص‌های تورم در دی‌ماه ۱۴۰۴
۶۰٫۰	۷٫۹	شاخص کل
۸۹٫۹	۱۳٫۸	خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها
۹۰٫۷	۱۴٫۱	خوراکی‌ها
۱۳۳٫۶	۱۲٫۸	نان و غلات
۷۹٫۴	۱۸٫۹	گوشت قرمز، سفید و فرآورده‌های آنها
۸۰٫۶	۱۹٫۹	گوشت قرمز و گوشت ماکیان
۶۵٫۶	۷٫۳	ماهی‌ها و صدفاران
۸۷٫۲	۱۹٫۳	شیر، پنیر و تخم‌مرغ
۱۱۶٫۹	۵۱٫۸	روغن‌ها و چربی‌ها
۱۱۸٫۷	۶٫۷	میوه و خشکبار
۵۳٫۶	۳٫۴	سبزی‌ها و حبوبات

تورم نقطه به نقطه	خرداد ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۴
شاخص کل	۴۷٫۵	۶۰٫۰
خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها	۸۳٫۰	۸۹٫۹
خوراکی‌ها	۸۵٫۸	۹۰٫۷
نان و غلات	۹۵٫۰	۱۳۳٫۶
گوشت قرمز، سفید و فرآورده‌های آنها	۵۳٫۸	۷۹٫۴
گوشت قرمز و گوشت ماکیان	۵۴٫۸	۸۰٫۶
ماهی‌ها و صدفاران	۴۴٫۱	۶۵٫۶
شیر، پنیر و تخم‌مرغ	۱۱۰٫۹	۸۷٫۲
روغن‌ها و چربی‌ها	۲۸۵٫۳	۱۱۶٫۹
میوه و خشکبار	۵۴٫۴	۱۱۸٫۷
سبزی‌ها و حبوبات	۸۰٫۶	۵۳٫۶

مقایسه آثار گرانی حذف ارز ۲۸۵۰۰ تومانی با حذف ارز ۲۸۵۰۰ تومانی

ایران؛ نقطه ثقل توازن اقتصادی شرق

✪ ایران به‌عنوان کره ژئوپلیتیکی و اقتصادی قلب اوراسیا، نقشی فراتر از یک بازیگر منطقه‌ای ایفا می‌کند؛ ثبات تهران نه فقط امنیت مسیرهای انرژی و تجارت شرق را تضمین می‌کند، بلکه مانع فروپاشی توازن قدرت اقتصادی میان چین، روسیه و آمریکا می‌شود و به یکی از مهم‌ترین میدان‌های رقابت راهبردی قدرت‌های بزرگ جهان بدل شده است. ایران نقش کلیدی در قلب اوراسیا دارد و محور ارتباطی میان روسیه و اقیانوس هند است.

همچنین مسیرهای انرژی آزاد برای چین فراهم می‌کند. ثبات ایران نه فقط امنیت منطقه‌ای را تضمین می‌کند، بلکه حاکمیت اقتصادی مسکو و پکن را تقویت می‌کند، در حالی که واشنگتن تلاش دارد این محور را از هم بپاشد. در سیاست‌گذاری استراتژیک آمریکا، تعامل با ایران دیگر جد از رقابت میان قدرت‌های بزرگ نیست. هماهنگی میان ایران، روسیه و چین فراتر از همکاری سنتی رفته و به نوعی «هم‌افزایی ساختاری» تبدیل شده است که هدف آن محدود کردن نفوذ بین‌المللی واشنگتن است. موسسه کارنگی در گزارش خود درباره «تهدیدات آینده آمریکا» ایران را به عنوان «کره مرکزی» اوراسیا معرفی کرده است. هرگونه ناپایداری در ایران می‌تواند منجر به «محاصره استراتژیک» چین و روسیه شود و با ایجاد بی‌ثباتی در قلب اوراسیا، استقلال مالی و انرژی که چین روی آن حساب کرده است، تهدید شود.

اهمیت ژئوپلیتیکی ایران برای روسیه و چین

از نظر جغرافیایی، ایران برای روسیه یکی از حیاتی‌ترین مناطق آسیاست. ایران تنها مسیر زمینی است که قلب اوراسیا را به اقیانوس هند وصل می‌کند و روسیه را در برابر استراتژی «محاصره» ناتو در دریای بالتیک و مدیترانه محافظت می‌کند. این موقعیت ژئوپلیتیکی به نوعی عمق استراتژیک برای روسیه ایجاد کرده است که از جنوب خود محافظت می‌کند.

برای چین نیز ایران یک مسیر امنیتی حیاتی است تا از محاصره دریایی آمریکا در اقیانوس آرام عبور کند. ایران حلقهٔ ارتباطی جاده ابریشم زمینی را تکمیل می‌کند و مسیر امنی دور از کنترل ناوگان دریایی آمریکا، برای دسترسی چین به غرب آسیا ایجاد می‌کند. مطالعات شورای روابط خارجی آمریکا (CFR) نشان می‌دهد ایران مهم‌ترین کره جغرافیایی در پروژه کمربند و جاده چین است و بدون آن، چین به شدت تحت فشار دریایی آمریکا قرار می‌گیرد. به این ترتیب ایران، با موقعیت استراتژیک خود در قلب اوراسیا و میل و آرزوی ایران برای بین‌المللی، به یک سند ژئوپلیتیکی «طبیعی برای چین و روسیه تبدیل شده است. هر تلاش برای بی‌ثبات کردن ایران، اثر دومینویی بر کل منطقه خواهد داشت و می‌تواند از یک بحران منطقه‌ای به یک محاصره استراتژیک جهانی تبدیل شود.

نقش ایران در امنیت شرق اوراسیا

فراتر از جغرافیا، ایران در ساختار امنیتی جمعی شرق اوراسیا مانند یک «کشور مانع» عمل می‌کند و از انتقال بی‌ثباتی به مناطق پیرامون روسیه و چین جلوگیری می‌کند. مطالعات موسسه رند (RAND) نشان می‌دهد استراتژی «رسایش دشمنان» بر ایجاد کانو‌های تنش در مناطق هم‌جوار روسیه و چین استوار است و این اهمیت حیاتی ایران را نشان می‌دهد. بی‌ثباتی ایران به معنای فروپاشی هماهنگی امنیتی در حیطه خلوت روسیه و قفقاز آسیای مرکزی و گسترش گروه‌های تروریستی و قاچاق بین‌المللی می‌شود. برای چین نیز ثبات ایران تنها تضمین جلوگیری از انتقال بی‌ثباتی به استان سین کیانگ است. ایران به طور غیرمستقیم با سازمان همکاری شانگهای همکاری می‌کند تا جریان سلاح و افراد مسلح کنترل شود و چین بتواند بدون اینکه درگیر جنگ‌های مرزی شود، روی اهداف خود تمرکز کند.

نقش اقتصادی ایران؛ ساختار مالی جایگزین برای شکستن انحصار غرب
روابط اقتصادی با ایران از یک تبادل ساده فراتر رفته و به «ساختار مالی جایگزین» تبدیل شده است که انحصار غرب را می‌شکند. برای چین، نفت ایران «سودت حاکمیتی» است که آمریکایی توان‌آن را متوقف کند. داده‌ها نشان می‌دهد چین روزانه به طور متوسط ۱۰۳٫۸ میلیون بشکه نفت ایران را خریداری می‌کند که حدود ۱۳۰۴ درصد از کل واردات دریایی نفت این کشور است. ۸۰ درصد صادرات نفت ایران به چین می‌رود و بخشی از آن از طریق «بوران دیجیتال» تسویه می‌شود تا چین در برابر فشارهای آمریکا در تنگه مالاکا ایمن باشد.

برای روسیه نیز همکاری با ایران مسیرهای فرعی برای دور زدن تحریم‌های سوئیفت را فراهم می‌کند. حجم تبادل تجاری میان دو کشور از زمان توافق تجارت آزاد با اتحادیه اوراسیا ۲۵ درصد افزایش یافته و بانک مرکزی ایران با فعال کردن اتصال سیستم‌های پرداخت «میر» و روسیه و شتاب «ایران یک منطقه پولی محافظت شده ایجاد کرده است. ایران اکنون به مرکز باصدرات فناوری و کالاهای روسیه تبدیل شده و تلاش‌ها برای محاصره اقتصادی روسیه ناکام مانده است.

سیاست تفکیک استراتژیک آمریکا

با توجه به تبدیل ایران به کره مرکزی اوراسیا، آمریکا سیاست «تفکیک استراتژیک» را دنبال می‌کند که هدف آن شکستن هماهنگی میان ایران، روسیه و چین و ایجاد جایگزین‌های کم‌هزینه‌تر است. آمریکا روی انرژی چین تمرکز دارد تا گزینه‌های بازار را برای چین محدود کند.

همچنین حضور نظامی آمریکا در مسیرهای اصلی تجارت و انرژی آسیایی نشان دهنده فشار غیرمستقیم است و به چین هشدار می‌دهد که امنیت منابع انرژی به توازن قدرت دریایی آمریکا وابسته است.

برای روسیه، فشار اقتصادی و نظامی در اوکراین ادامه دارد تا منابع روسیه در اروپا مصرف شود و نتواند توجه خود را به شرق و ایران معطوف سازد. همچنین حضور اقتصادی و امنیتی آمریکا در آسیای مرکزی و قفقاز تلاش دارد نقش ایران به عنوان «کره زمینی» که قلب اوراسیا را به ابراه‌های بین‌المللی متصل می‌کند، محدود شود.

ایران سد نهایی در برابر همزیستی آمریکا

برای روسیه نیز همکاری با ایران تفکیک استراتژیک یک آزمون بین دو منطق متضاد است؛ یک منطق بر اساس جایگزین‌ها و بازیچه‌های شبکه‌ها و دیگری منطق ساختاری که جغرافیا و تجربه تحریم‌ها را به عنوان محدودیت غیرقابل دور زدن می‌بیند. ایران با موقعیت جغرافیایی، امنیتی و انرژی خود، میدان آزمایش اصلی برای توانایی قدرت‌های بزرگ در بازیافت توازن اوراسیا است. سقوط یا بی‌ثباتی طولانی ایران فقط یک رویداد منطقه‌ای نیست؛ بلکه بازیافت کامل غرب آسیا به نفع آمریکا خواهد بود. ایران با ثبات خود نه تنها منافع ملی خود را حفظ می‌کند، بلکه توازن قدرت در اوراسیا را به نفع کشورهای مستقل و ملت‌های بی‌دار تغییر می‌دهد.

نبض اقتصاد رادردست بگیرید

Charsogh newspaper

■ دوشنبه ۶ بهمن ۱۴۰۴ ■ سال دوم ■ شماره ۳۸۴

خسارات اقتصادی اغتشاشگران به ایران

آشوبگران چه میزان آسیب به اموال عمومی وارد کرده‌اند؟

آمار تجمیعی حجم خسارات وارده به استان‌ها در حوادث تروریستی اخیر

گزارش

✪ براساس برآورد اخباری که تاکنون از منابع رسمی منتشرشده؛

مجموع آسیب‌های اغتشاشات و حوادث تروریستی اخیر به اموال عمومی و دارایی‌های مردم بیش از ۱۶ هزار میلیارد تومان برآورد می‌شود. البته آمار مذکور عمدتاً درباره زیرساخت‌های شهری و اموال دستگاه‌های دولتی و عمومی است و خسارت‌هایی که به اموال شخصی مردم وارد شده، هنوز محاسبه‌شده است. ضمن اینکه این خسارات، صرفاً زیان‌هایی است که به‌طور فیزیکی به اموال و زیرساخت‌های شهرواد واردآم‌د و زیان اصلی اغتشاشات، تعطیلی اجباری بازارها و فعالیت‌های اقتصادی است که تقریباً یک هفته اقتصاد کشور را دچار رکود کرد و خسارت این بخش ده‌ها هزار میلیارد تومان خواهد شد.

به گزارش خبرگزاری دانشجو، با وجود اعلام نشدن گزارش نهایی جامع از سوی تمامی استان‌ها، بررسی اظهارات و آمارهای اعلام‌شده از سوی مسئولان کشوری و مدیران شهری درباره خسارات ناشی از اغتشاشات اخیر، حاکی از حجم زیاد تخریب اموال مردم توسط تروریست‌ها است؛ به طوری که به گفته برخی مسئولان این خسارت در ۲۱ شهر کشور به بیش از ۱۰ همت رسیده است.

بررسی اخبار و آمارهای اعلام‌شده تاکنون از سوی مسئولان شهری استانی نشان می‌دهد دامنه تخریب‌ها در جریان اغتشاشات اخیر، بخش عمده‌ای از زیرساخت‌های شهری و اموال عمومی در بیش از ۱۲ استان کشور را دربر گرفته است. این خسارت‌ها شامل تخریب ساختمان‌های اداری، شعب بانکی، اماکن مذهبی، تجهیزات شهری، ناوگان حمل‌ونقل عمومی، خودروهای امدادی و بخش‌هایی از میراث فرهنگی بوده است؛ که همه بخشی از اموال عمومی مردم ایران است.

تنها با جمع‌بندی ارقام حاصل‌شده در این گزارش میزان خسارت‌های ناشی از تخریب اموال عمومی و زیرساخت‌های شهری در استان‌ها و شهرهای مختلف کشور، تاکنون حدود ۱۶ همت برآورد می‌شود. این رقم صرفاً خسارت‌های مستقیم ناشی از تخریب فیزیکی است؛ که خود نشانگر هدف اصلی عاملین این جنایت در ضربه به دارایی‌های مردم و بی‌مناسبت بودن این اقدامات با مطالبات اقتصادی مردم است.

خسارت ۵ همتی به اموال عمومی در تهران

شهر تهران بالاترین میزان خسارت را در میان کلان‌شهرهای کشور متحمل شده است. علیرضا زاکانی، شهردار تهران، حجم خسارت واردشده به اموال عمومی پایتخت را تنها در یک شب بالغ بر ۲ هزار میلیارد تومان اعلام کرده است. به گفته وی، بخش عمده این خسارات متوجه ناوگان حمل‌ونقل عمومی و تجهیزات امدادی بوده است. در همین زمینه، محمد آقامیری، عضو شورای شهر تهران، از خروج ۷۵ دستگاه اتوبوس از چرخه خدمت‌رسانی خبر داد و گفت ۱۵ دستگاه از این اتوبوس‌ها به‌طور کامل منهدم شده‌اند و مجموع خسارت واردشده به ناوگان اتوبوس‌رانی تهران از ۵۰۰ میلیارد تومان فراتر رفته است.

همچنین قدرت‌الله محمدی، مدیرعامل سازمان آتش‌نشانی تهران، اعلام کرد: ۵۰ دستگاه خودروی آتش‌نشانی دچار آسیب شده‌اند که از این تعداد، ۸ دستگاه به‌طور کامل از بین رفته‌اند. افزون بر این، ۶۰۰ شعبه بانک در سطح شهر تهران بر اثر حریق، به‌طور موقت از چرخه خدمت‌رسانی خارج شده‌اند.

خسارات بیش از دوهزار میلیارد تومان به زیرساخت‌های شهری در مشهد

در مشهد نیز ایجاد خسارات قابل توجه گزارش شده است. محمدرضا قلندرزریف، شهردار مشهد، از وارد آمدن خسارتی بالغ بر ۲ هزار میلیارد تومان به تأسیسات زیربنایی این شهر خبر داد. بخشی از این خسارات شامل ناویدی ۱۶ دستگاه اتوبوس، از کار افتادن ۳۰۰ دوربین کنترل ترافیکی و به آتش کشیده شدن پنج فروشگاه بزرگ پس از غارت بوده است. فرماندار نیشابور هم با بیان اینکه میزان خسارت‌ها به بیش از ۶۰۰ میلیارد تومان می‌رسد گفت؛ از ۱۴ ساختمان تخریب‌شده ۲ مورد مربوط به اماکن متبرکه است وی ادامه داد: بیشترین خسارت مربوط به شهرداری نیشابور یا استان توسط تروریست‌های مسلح هتک حرمت و خسارت وارد شد. بر اساس این گزارش تروریست‌های مسلح به ۱۶ مسجد در شهرستان‌های ذوقول، بهبهان، شوشتر و اهواز و به هفت حسینیه در ذوقول، بهبهان و اهواز خسارت زدند. طبق اعلام رئیس کل دادگستری خوزستان به ۱۴۲ ساختمان در اغتشاشات اخیر خسارت وارد شده است. در استان البرز، بنا بر اعلام مسئولان استانداری البرز و شهرداری کرج، مجموع خسارات وارده به اموال عمومی این استان حدود ۹۰ میلیارد تومان برآورد شده است. به گفته این مقامات، بخشی قابل توجهی از این خسارات مربوط به تخریب تجهیزات شهری، آسیب به ساختمان‌های اداری و تخریب اموال وابسته به خدمات عمومی بوده که روند خدمات‌رسانی به شهروندان را در مقاطعی با اختلال مواجه کرده است.

خسارت ۲ همتی اغتشاشگران به اماکن فرهنگی، هنری و مذهبی اصفهان

همچنین مهدی بقایی، معاون خدمات شهری شهرداری اصفهان، اعلام برآورد خسارت وارده‌شده به شهرداری را تا این لحظه یک هزار و ۲۲۴ میلیارد تومان اعلام کرد و افزود ساختمان منطقه ۱۰ شهرداری به‌طور کامل تخریب شده و بیشترین خسارت‌ها مربوط به حوزه ترافیک شهری به مقدار ۸۰۰ میلیارد تومان است. است. به گفته وی، صدها دوربین نظارتی، ده‌ها تقاطع و چراغ راهنمایی، ایستگاه‌های اتوبوس و بی‌آرتی، بخشی از مترو و هزاران اتلمان ترافیکی در این حوادث آسیب جدی دیده‌اند. مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان درباره مجموع خسارت‌های وارده‌شده به اماکن فرهنگی، هنری و مذهبی استان اصفهان براساس برآوردهای اولیه گفت: بیش از ۲ هزار میلیارد تومان است و افزود: در شهرستان شاهین شهر چند مرکز فرهنگی از جمله نگارستان، تالار شیخ بهایی، سینما یاسمن و یک کتابخانه عمومی به‌طور کامل تخریب شده‌اند که هزینه احداث مجدد آن‌ها حدود ۱۵۰۰ میلیارد تومان برآورد می‌شود. در فلاورجان ساختمان اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی آسیب‌دیده‌ودر سده لنجان یک انبار کتاب به‌طور کامل دچار حریق شده است. در شهر اصفهان نیز انجمن خوشنویسان مجموعه فرشچیان با خسارت بیش از ۱۵۰ میلیارد تومان آسیب‌دیده و یک مؤسسه قرآنی در منطقه رهنان به‌طور کامل تخریب شده است. علاوه بر این، ۱۲ مسجد در سطح استان بین ۳۰ تا ۶۰ درصد دچار آسیب شده‌اند. سرپرست اورژانس پیش‌بیمارستانی و مدیریت حوادث دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نیز گفت: اغتشاشگران به ۱۷ آمبولانس خسارت وارد و ۱۸ تکنیسین اورژانس اصفهان را دچار آسیب کردند.

در شهر گاشان، «این استان حساسین یشگری شهردار کاشان میزان خسارت داخلی وارده‌شده ۲۰۰ میلیارد ریال اعلام کرد. به گفته وی، این خسارات عمدتاً شامل آسیب به مبلمان شهری و تجهیزات خدماتی شخصی و ۱۱۸ تاکسی خصوصی، ۱۷ دستگاه آمبولانس و ده‌ها باب مسجد و حسینیه و مصلا و مقابله تجاری و فرشگاه‌های زنجیرهای سفید شده است.

در استان گیلان، معاون استاندار از تخریب گسترده خبر داد که شامل آسیب‌دیدگی ۷۱ شعبه بانک، ۶۰ واحد مسکونی، ۲۴ خودروی دولتی و تخریب ۵۱۴ واحد صنفی در رازرشت می‌شود. مجموع خسارت

۱۲ همت خسارت در فارس

مدیرکل مدیریت بحران استانداری فارس، خسارت ناشی از اغتشاشات اخیر در این استان را یک هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان برآورد کرد است این در حالی است که بانک‌ها و واحدهای بخش خصوصی هنوز میزان دقیق خسارت خود را اعلام نکرده‌اند. حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعباس موسوی مدیرکل اوقاف و امور خیریه فارس گفت: در حوادث اخیر تروریست‌های

پیش‌بینی ناپذیر، امنیت سرمایه‌گذاری در شهرک‌های صنعتی را تضعیف کرده است. فعالان صنعتی معتقدند تدوام این وضعیت می‌تواند به کاهش تولید، افزایش قیمت تمام‌شده کالاها و در نهایت افت رقابت‌پذیری صنایع داخلی منجر شود؛ موضوعی که پیامدهای آن تنها به واحدهای تولیدی محدود نمی‌ماند و کل زنجیره تأمین و بازار مصرف را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

از سوی دیگر، تمرکز بخش قابل توجهی از تولید کشور در شهرک‌های صنعتی، اهمیت مدیریت هوشمند انرژی در این مناطق را دوچندان کرده است. نبود زیرساخت‌های جایگزین انرژی و اتکای کامل به شبکه سراسری برق و گاز، باعث شده شهرک‌های صنعتی در زمان اوج مصرف یا کمبود انرژی، در اولویت قطعی قرار گیرند. در چنین شرایطی، ضرورت اتخاذ راهکارهای کوتاه‌مدت برای

این استان بیش از هزار میلیارد تومان برآورد شده است. همچنین ۱۰

بقعه متبرکه و ۲۱ مسجد در این استان دچار آسیب شده‌اند.

در استان گلستان، خسارات وارده‌شده ابعاد متفاوتی داشته و تمرکز آن بر شبکه بانکی و زیرساخت‌های مالی بوده است. حیدر آسیابی رئیس کل دادگستری استان گلستان اعلام کرد در جریان ناآرامی‌ها، ۸۳ دستگاه خودروی داز، ۱۴ شعبه بانک و ۳۰ خودروی عمومی دچار تخریب یا آسیب جدی شده‌اند. این مقام قضایی تأکید کرد تخریب مراکز بانکی، علاوه بر خسارت مالی مستقیم، باعث ایجاد مشکلات مقطعی در دسترسی مردم به خدمات پولی و بانکی شده است.

در گرگان همچنین سید محمدرضا سبطی شهردار گرگان میزان خسارت وارده‌شده به اموال شهری این شهر را ۲۰۰ میلیارد تومان اعلام کرد و شهردار آزادشهر نیز با بالغ بر ۵۰ میلیارد تومان خبر داد که عمدتاً مربوط به تخریب تجهیزات شهری و اماکن خدماتی بوده است.

در استان مرکزی و شهراراک، عبدالرضا حاج‌علی بیگی فرماندار اراک اعلام کرد در جریان دوروز ناآرامی، حدود ۲ هزار میلیارد ریال خسارت به اموال عمومی وارد شده است. به گفته این مسئول، آسیب‌های بیشتر متوجه مبلمان شهری، ساختمان‌های خدماتی و برخی تجهیزات وابسته به شهرداری بوده و بازسازی آنها نیازمند تخصیص منابع جدید از بودجه شهری است. مرتضی سقائیان نژاد شهردار شهرقم، میزان خسارت‌های وارده‌شده را، ۳۰ میلیارد تومان اعلام کرد. به گفته وی، بخش عمده این خسارت به تخریب اموال شهری و آسیب به زیرساخت‌های خدماتی مربوط بوده که بازسازی آنها در دستور کار مدیریت شهری قرار گرفته است. در استان لرستان شهردار خرم‌آباد اعلام کرد که اتوبوگران و اغتشاشگران حدود ۴۰ میلیارد تومان به اموال عمومی حوزه مدیریت شهری وارد کرده‌د و نبود آتش‌نشانی رامجروح کردند؛ آریوش بارانی بیرونند با اشاره به آسیب دیدن یک خودروی آتش‌نشانی، تخریب گسترده تابلوهای ترافیکی و علامت شهری، نرده‌های پل‌ها، بلبورد‌ها، آسفالت معابر و آتش زدن درختان افزود: بخش‌هایی از زیرساخت‌ها و مبلمان شهری از جمله چراغ‌های پارک‌ها، آب‌نماها، فضاهای نشیمن و نورپردازی‌ها دچار خسارت شد و حدود ۱۵۰ سطل زباله نیز تخریب گردید. هرچند با بسیج امکانات شهرداری، آثار خسارات در ساعات اولیه جمع‌آوری و شرایط شهر به حالت عادی بازگردانده شد.

رئیس کمیسیون فنی و عمرانی شورای اسلامی شهر همدان اعلام کرد که اغتشاشگران در حوادث اخیر حدود ۱۵۰ میلیارد تومانی به تأسیسات و زیرساخت‌های شهری این شهر خسارت وارد کرده‌اند؛ مهدی حدیدی با اشاره به آتش زدن و تخریب یک دستگاه اتوبوس مدرن درون شهری به ارزش ۱۸۰ میلیارد ریال و ناویدی کامل هشت دوربین ثبت تخلف به ارزش ۱۶۰ میلیارد ریال، افزود: شمار زیادی از تابلوها و علامت راهنمایی و راهننگی نیز تخریب شده‌اند که باید جایگزین شوند. وی با تأکید بر اینکه این خسارات از محل هزینه‌های عمومی شهروندان تأمین شده است، تخریب‌ها را برآمده بریزی شده دانست و بر لزوم برخورد قانونی و پرداخت هزینه تخریب‌ها از سوی عاملان تأکید کرد.

استاندار ایلام با اشاره به ناآرامی‌های اخیر اعلام کرد که برآورد‌ها از وارد شدن حدود ۱۷۰۰ میلیارد تومان خسارت به اماکن دولتی به شیوهی اسان حکایت دارد؛ به گفته احمد کرمی، این خسارات شامل آسیب به ده‌ها خودروی شخصی و دولتی، خودروهای امدادی ۱۹ مسجد و مکان مذهبی، ساختمان‌های اداری، شهرداری‌ها، مراکز بانکی، درمانی و آموزشی و همچنین واحدهای مسکونی و تجاری بخش خصوصی است و بررسی نهایی میزان خسارت‌ها همچنان ادامه دارد.

در شهرکرد هم شهردار این شهر از خسارت ۲۰ میلیارد تومانی خسارت به بخش حمل‌ونقل و خدمات شهری شهرکرد خبر داد. مهدی بهترین شهردار بیرجند از وارد آمدن ۱۰ میلیارد تومان خسارت به اموال عمومی خبر داد و گفت بخش عمده این خسارت به تخریب تجهیزات شهری و اموال وابسته به شهرداری مربوط می‌شود. شهردار کرمان با اشاره به خسارت گسترده وارده‌شده به این شهر اعلام کرد که اغتشاش گران تاکنون حدود ۹۰۰ میلیارد تومان به اموال عمومی کرمان خسارت زده‌اند؛ به گفته وی، تخریب ۱۵ ایستگاه اتوبوس، آسیب گسترده به تابلوهای راهنمای شهری، جداول و مصالح پروژه‌های عمرانی، آتش زدن بخش‌هایی از آسفالت‌معبور و ناویدی حدود ۸۰ درصد مبلمان شهری از جمله این خسارات است. محسن توپرساز همچنین از سوزانده شدن حدود ۲۵ اصله درخت خبر داد و

تأکید کرد این اتفاق در شرایطی رخ داده که فضای سبز کرمان با مشکل حاد کم‌آبی روبروست و کاشت و نگهداری درختان بسیار پرهزینه است. وی افزود: دو خودروی آتش‌نشانی آسیب‌دیده، به نیروهای پاکبان و آتش‌نشان صدمه وارد شده، صدها سطل و نزدیک به ۱۰۰ مخزن زباله و همچنین تعدادی از دوربین‌های پایش تصویری و کنترل ترافیک نیز تخریب شده‌اند. در اردبیل هم محمود صفری شهردار اردبیل از خسارت ۱۵ میلیارد تومانی به تأسیسات شهری و اموال عمومی خبر داد و گفت: حتی آشوبگران به ناوگان حمل‌ونقل شهری که در جهت جابه‌جایی شهروندان استفاده می‌شود، رحم نکردند و نزدیک به ۱۳ دستگاه اتوبوس به همراه یک دستگاه ون آسیب جدی رساندند. همچنین در شهرسمان نیز حمیدقاسمی شهردار این شهر اعلام کرد خسارت وارده به اموال شهری بالغ بر ۵ میلیارد ریال بوده است. وی تأکید کرد حتی این میزان خسارت نیز تاوجه به ظرفیت بودجه‌های شهر، نیازمند بازنگری در برنامه‌های عمرانی شهرداری است.

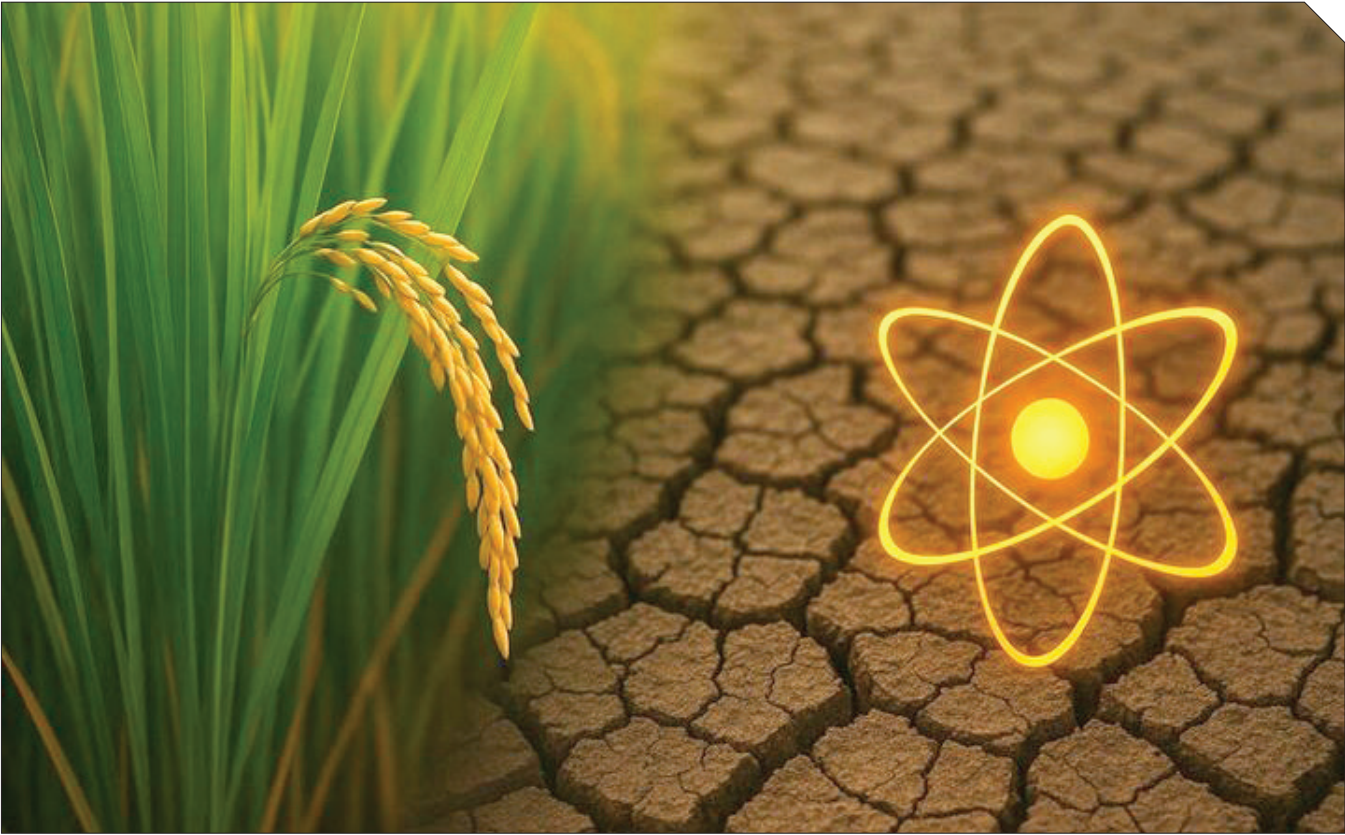
”

تنها با جمع‌بندی ارقام مطرح‌شده در این گزارش میزان خسارت‌های ناشی از تخریب اموال عمومی و زیرساخت‌های شهری در استان‌ها و شهرهای مختلف کشور، تاکنون حدود ۱۶ همت برآورد می‌شود. این رقم صرفاً خسارت‌های مستقیم ناشی از تخریب فیزیکی است؛ که خود نشانگر هدف اصلی عاملین این جنایت در ضربه به دارایی‌های مردم و بی‌مناسبت بودن این اقدامات با مطالبات اقتصادی مردم است

ارزی این تسهیلات توجیه اقتصادی برای بسیاری از واحدها ندارد و عملاً استقبال چندانی از آن نشده است. در همین راستا، برنامه دیگری نیز باید فک کاهش آسیب

خاموشی را در دستور کار قرار گرفته است به نحوی که با همکاری شرکت‌های خدماتی، بحث احداث و پیاده‌سازی نیروگاه‌ها در شهرک‌های صنعتی دنبال می‌شود تا هزینه‌های صنعتی بزرگ نیز به تدریج برق متضرر نشوند.

بر اساس این گزارش، قرارداد اجرای این طرح در شهرک صنعتی شمس‌آباد منعقد شده و پیش‌بینی می‌شود سایر شهرک‌های صنعتی بزرگ نیز به تدریج با همکاری شرکت‌های خدماتی واحداث نیروگاه‌های اختصاصی، گامی مؤثر در جهت تأمین پایدار برقی و کاهش خاموشی‌ها بردارند.

تولید برنج مقاوم به خشکی با انرژی هسته‌ای

گزارش

برنج یکی از مهم‌ترین محصولات کشاورزی جهان است که نقش اساسی در تأمین کالری و امنیت غذایی دارد. بااین حال، این گیاه به‌طور سنتی نیازمند مقادیر بالایی آب است و در شرایط خشکی به‌شدت دچار افت عملکرد می‌شود. افزایش فراوانی خشکسالی‌ها در دهه‌های اخیر، لزوم توسعه راهکارهای نوین برای تولید برنج مقاوم به تنش آبی را برجسته کرده است. در این میان، فناوری هسته‌ای به عنوان یکی از ابزارهای پیشرفته اصلاح نباتات، جایگاه ویژه‌ای یافته‌است. فناوری هسته‌ای در کشاورزی عمدتاً برای استفاده کنترل‌شده از پرتوها برای ایجاد جهش‌های ژنتیکی مفید تمرکز دارد. این جهش‌ها می‌توانند صفاتی مانند تحمل خشکی، کارایی مصرف آب و پایداری عملکرد را در گیاه بهبود بخشند. برخلاف مهندسی ژنتیک، این روش بدون وارد کردن ژن خارجی انجام می‌شود و به همین دلیل در بسیاری از کشورها با پذیرش قانونی واجتماعی بیشتری رویه‌رواست. هدف این مقاله، تبیین نقش فناوری هسته‌ای در تولید برنج مقاوم به خشکی، بررسی فرآیندهای علمی و عملی آن و تحلیل پیامدهای اقتصادی و زیست‌محیطی این رویکرد است. تمرکز اصلی بر ارائه تصویری واقع‌بینانه، علمی و کاربردی از این فناوری خواهد بود تا زمینه‌ای برای تصمیم‌گیری آگاهانه سیاست‌گذاران و پژوهشگران فراهم شود.

ضرورت و اهمیت توسعه برنج مقاوم به خشکی

تغییرات اقلیمی باعث کاهش منابع آب تجدیدپذیر و افزایش نوسانات بارندگی شده‌است. در بسیاری از مناطق برنج خیز جهان، کشاورزان با کمبود شدید آب مواجه‌اند که این مسئله تولید پایدار برنج را تهدید می‌کند. توسعه ارقام مقاوم به خشکی، راهکاری کلیدی برای کاهش وابستگی به منابع آبی و افزایش تاب‌آوری نظام‌های کشاورزی است. برنج مقاوم به خشکی می‌تواند در شرایط تنش آبی به‌شرف قابل قبول و عملکرد اقتصادی مناسبی داشته باشد. این ویژگی به ویژه برای مناطق کم‌آب و کشورهای درحال توسعه اهمیت دارد، جایی که دسترسی به سامانه‌های پیشرفته آبیاری محدود است. ازاین‌رو، اصلاح ژنتیکی برنج با تمرکز بر تحمل خشکی، نه تنها یک ضرورت فنی، بلکه یک اولویت راهبردی در امنیت غذایی محسوب می‌شود. فناوری هسته‌ای با ایجاد تنوع ژنتیکی گسترده، امکان شناسایی و انتخاب ژنوتیپ‌های برتر را به‌گونه‌ای فراهم می‌کند که روش‌های سنتی به‌سختی قادر به دستیابی به آن هستند. این فناوری می‌تواند زمان اصلاح را کوتاه‌تر کرده و پاسخ مناسبی به نیازهای فوری بخش کشاورزی ارائه دهد.

جایگاه فناوری هسته‌ای در کشاورزی نوین

کشاورزی نوین به‌سمت استفاده از فناوری‌های پیشرفته برای افزایش بهره‌وری و پایداری حرکت کرده‌است. فناوری هسته‌ای یکی از ابزارهایی است که در کنار زیست‌فناوری، کشاورزی دقیق و علوم داده، نقش مهمی در تحول نظام‌های تولید ایفا می‌کند. کاربرد این فناوری در اصلاح نباتات، بیش از شش دهه سابقه دارد و صدها رقم زراعی موفق با استفاده از آن توسعه یافته‌اند. در اصلاح برنج، فناوری هسته‌ای عمدتاً از طریق جهش‌زایی القایی به‌کار می‌رود. این روش امکان ایجاد تغییرات ژنتیکی تصادفی اما قابل کنترل را فراهم می‌کند که سپس می‌توان آن‌ها را از نظر صفات مطلوب غربال‌گری کرد. مزیت اصلی این رویکرد، حفظ

ویژگی‌های بومی گیاه درحالی‌که صفات خاصی مانند مقاومت به خشکی بهبود می‌یابد، است. جایگاه این فناوری در کشاورزی نوین، به‌واسطه سازگاری با چارچوب‌های ایمنی زیستی و پذیرش بین‌المللی آن تقویت شده‌است. بسیاری از برنامه‌های مشترک فائو و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، بر ترویج استفاده مسئولانه از این فناوری در کشورهای مختلف تمرکز دارند.

اصول علمی فناوری هسته‌ای در اصلاح نباتات

فناوری هسته‌ای در اصلاح نباتات بر پایه ایجاد جهش‌های ژنتیکی از طریق تابش پرتوهای یون‌ساز استوار است. این پرتوها می‌توانند ساختار DNA گیاه را به‌گونه‌ای تغییر دهند که تنوع ژنتیکی جدیدی ایجاد شود. این تنوع، ماده خام فرآیند انتخاب و اصلاح به‌نژادگران را فراهم می‌کند. در تولید برنج مقاوم به خشکی، بذر با یافت‌های گیاهی در معرض دوزهای مشخصی از پرتو قرار می‌گیرند. انتخاب دوز مناسب اهمیت بالایی دارد، زیرا دوزهای بسیار بالا می‌توانند باعث آسیب شدید و کاهش زنده‌مانی شوند، درحالی‌که دوزهای پایین ممکن است تنوع کافی ایجاد نکنند. تعیین این تعادل، یکی از مراحل کلیدی فرآیند است. پس از پرتوهی، نسل‌های متوالی گیاهان کشت می‌شوند و صفات مرتبط با تحمل خشکی به‌دقت ارزیابی می‌گردند. این ارزیابی‌ها شامل شاخص‌های فیزیولوژیک، رشد ریشه و پایداری عملکرد است. اصول علمی این روش، بر انتخاب تدریجی و مبتنی بر داده‌های تجربی استوار است و به همین دلیل نتایج آن از اعتبار بالایی برخوردار است.

پرتوزایی ندارد و از نظریهٔ ایمنی غذایی کاملاً قابل مصرف است. فرآیند عملی تولید ارقام برنج مقاوم به خشکی فرآیند تولید برنج مقاوم به خشکی با فناوری هسته‌ای، شامل چند مرحله اصلی است. ابتدا پهنای سالم و یکنواخت انتخاب‌شده و در معرض پرتوهی کنترل‌شده قرار می‌گیرند. سپس این بذرها کشت شده و نسل‌های اولیه از نظر زنده‌مانی و رشد عمومی بررسی می‌شوند. در مراحل بعدی، گیاهان در شرایط تنش آبی کشت می‌شوند تا واکنش آن‌ها به کم‌آبی ارزیابی شود. صفاتی مانند طول ریشه، میزان تعرق و پایداری عملکرد به‌دقت اندازه‌گیری می‌شود. گیاهانی که عملکرد بهتری دارند، برای نسل‌های بعدی انتخاب می‌شوند.

این فرآیند معمولاً چند سال به طول می‌انجامد، اما در مقایسه با روش‌های سنتی زمان‌گشتری نیاز دارد. در نهایت، ارقام برتر در آزمایش‌های مزرعه‌ای گسترده ارزیابی شده و برای ثبت و تجاری‌سازی معرفی می‌شوند. این فرآیند معمولاً چند سال به طول می‌انجامد، اما در مقایسه با روش‌های سنتی زمان‌گشتری نیاز دارد. در نهایت، ارقام برتر در آزمایش‌های مزرعه‌ای گسترده ارزیابی شده و برای ثبت و تجاری‌سازی معرفی می‌شوند.

انتخاب و غربال‌گری ژنوتیپ‌های مقاوم

انتخاب ژنوتیپ‌های مقاوم به خشکی، مرحله‌ای حیاتی در موفقیت برنامه اصلاحی است. این مرحله بر پایه داده‌های دقیق فیزیولوژیک و زراعی انجام می‌شود و نیازمند طراحی آزمایش‌های کنترل‌شده است. شاخص‌هایی مانند حفظ سبزینگی برگ، رشد ریشه در عمق خاک و وثبات عملکرد در شرایط کم‌آبی، معیارهای اصلی انتخاب هستند. استفاده از نشانگرهای مورفولوژیک ساده، امکان غربال‌گری تعداد زیادی ژنوتیپ را فراهم می‌کند. در سال‌های اخیر، ترکیب جهش‌زایی هسته‌ای با ابزارهای نوین اندازه‌گیری، دقت این مرحله را افزایش داده‌است. این رویکرد به شناسایی سریع‌تر و مطمئن ژنوتیپ‌های برتر کمک می‌کند و احتمال موفقیت نهایی را بالا می‌برد.

ارزیابی فیزیولوژیک و زراعی مقاومت به خشکی

ارزیابی مقاومت به خشکی تنها بر اساس عملکرد نهایی انجام نمی‌شود، بلکه شاخص‌های فیزیولوژیک نقش مهمی دارند. این شاخص‌ها شامل کارایی مصرف آب، پایداری فوئستنز و سازگاری اقلیمی، شهابت زیادی به رقم و دارد. این مسئله پذیرش کشاورزان و مصرف‌کنندگان را افزایش می‌دهد و روند تجاری‌سازی را تسهیل می‌کند.

پرتوهی هسته‌ای و انواع پرتوهای مورد استفاده

پرتوهی هسته‌ای در اصلاح نباتات معمولاً با استفاده از پرتو گاما، پرتو ایکس یا نوترون انجام می‌شود. در میان این گزینه‌ها، پرتو گاما به دلیل نفوذپذیری مناسب و کنترل‌پذیری بالا، کاربرد گسترده‌تری دارد. منابع پرتوی مانند کبالت-۶۰ امکان تابش یکنواخت و دقیق را فراهم می‌کنند. انتخاب نوع پرتو و دوز تابشی به هدف اصلاحی، نوع گیاه و مرحله رشد آن بستگی دارد. در اصلاح برنج مقاوم به خشکی، معمولاً از بذر خشک استفاده می‌شود تا اثر جهش‌ها پایدارتر باشد.

کنترل ایمنی در فرآیند پرتوهی اهمیت بالایی دارد. این عملیات در تأسیسات استاندارد و تحت نظارت دقیق انجام می‌شود تا هیچ‌گونه خطر زیست‌محیطی یا انسانی ایجاد نشود. محصول نهایی نیز هیچ‌گونه

مقایسه با روش‌های سنتی اصلاح برنج بر تلافی و انتخاب نسل‌های متعدد استوار هستند که فرآیندی زمان‌بر و پرهزینه محسوب می‌شود. در مقابل، فناوری هسته‌ای امکان ایجاد تنوع ژنتیکی سریع‌تر را فراهم می‌کند.

یکی از تفاوت‌های کلیدی، دقت در هدف‌گذاری صفات است. در روش‌های سنتی، صفات ناخواسته نیز ممکن است همراه با صفت مطلوب منتقل شوند، درحالی‌که در جهش‌زایی القایی، تغییرات محدودتر و قابل کنترل تر هستند.

از نظر پذیرش قانونی، ارقام جهش‌یافته در بسیاری از کشورها به‌عنوان محصولات اصلاح‌شده کلاسیک شناخته می‌شوند، نه محصولات تریخته. این مسئله روند ثبت و تجاری‌سازی را تسهیل کرده و هزینه‌های مفرطی را کاهش می‌دهد.

مزایای زیست‌محیطی و پایداری منابع آب

توسعه برنج مقاوم به خشکی، تأثیر مستقیمی بر کاهش مصرف آب در کشاورزی دارد. این امر به حفظ منابع آبی و کاهش فشار بر اکوسیستم‌های طبیعی کمک می‌کند. کاهش نیاز به آبیاری مداوم، مصرف انرژی و انتشار گازهای گلخانه‌ای مرتبط با پمپ‌آب را نیز کاهش می‌دهد. ازاین‌رو، این رویکرد با اهداف توسعه‌یاب‌در هم‌راستا است. فناوری هسته‌ای به‌واسطه افزایش بهره‌وری ژنتیکی، نقش مؤثری در سازگاری کشاورزی با تغییرات اقلیمی ایفا می‌کند. این مزایا، فراتر از تولید محصول، به پایداری بلندمدت نظام‌های کشاورزی کمک می‌کند.

چالش‌ها و محدودیت‌های فنی و اجرایی

باوجود مزایای متعدد، کاربرد فناوری هسته‌ای در اصلاح برنج با چالش‌های فنی همراه است. نیاز به زیرساخت‌های تخصصی و نیروی انسانی آموزش‌دیده، یکی از محدودیت‌های اصلی است. همچنین، فرآیند غربال‌گری و ارزیابی می‌تواند زمان‌بر باشد و نیازمند سرمایه‌گذاری مستمر است. در برخی کشورها، کمبود آگاهی عمومی نیز مانعی برای پذیرش این فناوری محسوب می‌شود. غلبه بر این چالش‌ها مستلزم همکاری‌های بین‌المللی، انتقال دانش و سیاست‌گذاری حمایتی است. تجربه کشورهاییکه در این حوزه موفق بوده‌اند، نشان می‌دهد که این موانع قابل مدیریت هستند.

ایمنی زیستی، سلامت غذا و پذیرش عمومی

یکی از دغدغه‌های رایج درباره فناوری هسته‌ای، ایمنی زیستی و سلامت غذا است. لازم به تأکید است که ارقام جهش‌یافته هیچ‌گونه پرتوزایی ندارند و از نظر علمی ایمن هستند. سازمان‌های بین‌المللی با راه‌های ایمن محصولات را تأیید کرده‌اند. بااین حال، اطلاع‌رسانی شفاف و مبتنی بر شواهد، نقش مهمی در افزایش پذیرش عمومی دارد. البته تجربه نشان می‌دهد که وقتی مزایای اقتصادی زیست‌محیطی به‌درستی توضیح داده شود، نگرانی‌ها به‌طور قابل توجهی کاهش می‌یابد.

استانداردها و دستورالعمل‌های ملی و بین‌المللی

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و فائو نقش محوری در ترویج کاربرد صلح‌آمیز فناوری هسته‌ای در کشاورزی دارند. این نهادها از طریق پروژه‌های مشترک آموزش و حمایت آبی ارائه می‌دهند. کاربرد فناوری هسته‌ای در کشاورزی تحت چارچوب‌های مشخص بین‌المللی انجام می‌شود. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و فائو دستورالعمل‌های جامعی در این زمینه تدوین کرده‌اند. این استانداردها شامل ایمنی پرتوهی، ارزیابی ارقام و ثبت رسمی آن‌ها است. رعایت این چارچوب‌ها، اعتماد عمومی و همکاری‌های علمی را تقویت می‌کند. کشورهایی می‌توانند با تدوین استانداردهای ملی و برنامه‌های اصلاحی خود را به‌گونه‌ای مؤثر و ایمن اجرا کنند.

پیشرفت‌های نوین و فناوری‌های مکمل

ترکیب فناوری هسته‌ای با ابزارهای نوین مانند فنوتیپ‌برداری دقیق و تحلیل داده، دقت اصلاح را افزایش داده‌است.

این هم‌افزایی، امکان شناسایی سریع‌تر صفات مطلوب را فراهم می‌کند.

در نتیجه، کارایی برنامه‌های اصلاحی به‌طور قابل توجهی بهبود می‌یابد.

در آینده، انتظاری رود کاربرد فناوری هسته‌ای در کشاورزی گسترش یابد.

سیاست‌گذاران باید با سرمایه‌گذاری در آموزش و زیرساخت، این مسیر را هموار کنند.

برای توسعه ارقام مقاوم به خشکی، نقش کلیدی در امنیت غذایی آینده خواهد داشت.

بنابراین فناوری هسته‌ای ابزاری علمی، ایمن و کارآمد برای تولید برنج مقاوم به خشکی است.

این می‌تواند به کاهش مصرف آب، افزایش پایداری تولید و تقویت امنیت غذایی در کنار زیست‌فناوری، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

داده، نقش مهمی در تحول کشاورزی دقیق و علوم

اخبار

اعترافش شهروندان به نبودن امکان لغو در روش دوم کالا برگ

بررسی نظرات و پیام‌های ثبت‌شده توسط شهروندان در گزارشی با عنوان ایهام در روش دوم طرح کالا برگ نشان می‌دهد بخش قابل توجهی از مردم به اشتباه این روش را انتخاب کرده‌اند و اکنون با مشکل جدی مواجه‌اند؛ چراکه هیچ گزینه‌ی ب‌کدی برای لغو این انتخاب در نظر گرفته‌شده است.

به گزارش ایسنا، دولت طی یک ماه گذشته و در راستای حذف رانت و کاهش آسیب‌های اقتصادی ناشی از تخصیص ارز ترجیحی، تصمیم گرفت یارانه کالا‌های اساسی را به‌جای ابتدای زنجیره، در قالب کالا برگ الکترونیکی به مصرف‌کننده نهایی اختصاص دهد. در گام نخست این طرح، مقرر شد به ازای هر یک از اعضای خانوار، مبلغ یک میلیون تومان به حساب سرپرست خانوار واریز شود تا صرف خرید ۱۱ قلم کالای اساسی شود. بااین حال، حدود دو هفته پس از آغاز اجرای طرح، دولت از اعلام شیوه‌یوم دریافت یارانه کالایی (از ۲۸ دی‌ماه) خبر داد؛ شیوه‌ای که براساس آن، خانوارهایی که از دریافت یارانه نقدی صرف‌نظر می‌کنند، می‌توانند ۹ قلم کالای اساسی را به مدت سه ماه با قیمت ثابت دریافت کنند. براساس اعلام رسمی، دولت متعهد شده‌است مابا تفاوت افزایش قیمت این کالاها را تقبل کرده و مصرف‌کننده صرفاً مبلغ مشخص و ثابتی را برای هر قلم کالا پرداخت کند. در همین راستا خبرگزاری ایسنا در گزارشی به ایهام در روش دوم طرح کالا برگ پرداخت که می‌برو این گزارش شهروندان در مورد یکی از مشکلاتی که با آن مواجهه شده‌اند، همچون نبود امکان لغو در روش دوم طرح کالا برگ سخن گفته و عنوان کرد که این موضوع موجب نگرانی و سردرگمی آن‌ها شده‌است. طبق اظهارات مکرر مردم، در زمان انتخاب، اطلاع‌رسانی شفاف و کافی درباره جزئیات روش دوم انجام نشده و بسیاری از افراد بعد از ثبت انتخاب متوجه شده‌اند که باید به ازای هر نفر حدود ۳۵۰ هزار تومان از جیب خود پرداخت کنند. این در حالی است که بخش زیادی از مشمولان کالا برگ اساساً توان پرداخت این مبلغ را ندارند و فلسفه دریافت کالا برگ نیز کمک‌به همین قشر بوده است. تعداد زیادی از مردم اعلام کرده‌اند: روش دوم را انتخاب کرده‌اند و خوشتر است فعال شدن گزینه لغو یا بازگشت به روش اول هستند. شهروندان می‌گویند اگر توان پرداخت پول اضافه داشتند، اساساً نیازی به کالا برگ نداشتند. برخی گزارش داده‌اند که فروشگاه‌ها هم‌زمان با اجرای طرح، قیمت کالاها را افزایش داده‌اند و نظرات مؤثری وجود ندارد. دریافت کارمزده اضافی توسط فروشگاه‌ها (مثلاً ۵۰۰۰ تومان به ازای هر خرید) یکی دیگر از اعتراضات جدی مردم است. تعدادی از مردم معتقدند کالاهای ارائه‌شده در قالب این طرح، کیفیت پایین یا انتخاب محدود دارند و عملاً خانواده‌ها مجبور به خرید اقلامی می‌شوند که شاید نیازشان نباشد. مطالبه برنگزار دیگر، پرداخت مستقیم یارانه به خانوارها به‌جای واریزه حساب فروشگاه‌ها است.

در میان نظرات، حتی افرادی اشاره کرده‌اند که برخی مراجع غیررسمی شنیده‌اند قرار است در آینده گزینه لغو اضافه شود، اما تا این لحظه هیچ اطلاع‌رسانی رسمی، شفاف و دقیقی در این باره انجام نشده و مردم بلا تکلیف مانده‌اند.

همچنین برخی اعلام کرده‌اند که با پشتیبانی تماس گرفته و آنها اعلام کرده‌اند امکان انصراف وجود ندارد. حال باید دید که مسئولان مربوطه با توجه به مشکل پیش‌آمده برای برخی از افراد که به اشتباه روش دوم را فعال کرده‌اند، فکری خواهند کرد؛ و به زودی گزینه لغو فعال می‌شود یا خیر؟

گفتنی است در روش دوم طرح کالا برگ، خانوارهایی می‌توانند با پرداخت بین ۳۰ تا ۳۵ هزار تومان (بسته به نوع کالا)، یک بسته کالایی شامل ۹ قلم اصلی (مرغ) ۱۵ کیلوگرم، روغن ۸۱۰ گرم، تخم‌مرغ ۱ کیلوگرم، برنج ۱ کیلوگرم، قند و شکر ۵۰۰ گرم، ماکارونی ۷۰۰ گرم، شیر کم‌چرب بسته نایلیون ۱۰۰ گرم، پنیر پاره ۴۰۰ گرمی، ماست کم‌چرب ۹۰۰ گرمی) دریافت کنند.

مسیر گذاران از «شبکه تراستی» وجود دارد؟

اگرچه صادرات نفت ایران در مقاطعی به سطح بالایی رسیده اما با گذشت وجوه به اقتصاد داخلی تا تأخیر، هزینه‌های پنهان و مسیرهای واسطه‌ای همراه است و سازوکار «اقتصاد تراستی» نقش اصلی در ایجاد این شکاف دارد. اتصال

مرحله‌ای به سامانه CIPS می‌تواند به کاهش هزینه‌های تسویه و تقویت مسیرهای رسمی کمک کند اما اث‌بخشی آن منوط به اصلاحات نهادی، شفافیت اطلاعاتی و اراده سیاسی برای کاهش نقش واسطه‌گر است. طی ماه‌های اخیر صادرات نفت ایران به سطح چشمگیری رسیده است؛ داده‌های ردیاب‌های نفت کش حاکی از صادرات حدود ۲ میلیون بشکه در روز است اما آنچه در داخل کشور احساس می‌شود، تفاوت میان حجم فروش و حجم واقعی منابع ارزی وارد شده به جرعه اقتصاد است. تأخیرهای طولانی در بازگشت ارز، هزینه‌های پنهان و مسیرهای چند مرحله‌ای تسویه که ارزش واقعی فروش را کم می‌کنند. این نوشتار توضیح می‌دهد که چگونه سازوکار «اقتصاد تراستی» این شکاف را ایجاد کرده و تا چه میزان اتصال مرحله‌ای به سامانه CIPS می‌تواند بخش مهمی از راه‌حل باشد، به شرط آنکه هم‌زمان اصلاحات نهادی و نظارتی صورت گیرد.

وجود سقف صادراتی بالا تصمیم‌کننده افزایش منابع در اختیار دولت و بازار داخلی نیست. در عمل، بخش قابل توجهی از وجوه حاصل از صادرات، به‌جای ورود مستقیم به سیستم بانکی و خزانه، از طریق شبکه‌ای از شرکت‌های واسطه خارج از فضای شفاف مالی عبور می‌کند. نتیجه این فرآیند، کاهش درآمد مؤثر ارزی، افزایش هزینه مبادله و دشواری در برنامه‌ریزی مالی و بودجه‌ای است.

در شرایط تحریم بانکی و محدودیت دسترسی به سازوکارهای رسمی پرداخت، روابط مبتنی بر اعتماد شخصی و شبکه‌های واسطه‌ای جایگزین سازوکارهای نهادی نیستند. این «تراستی‌ها» که معمولاً در حوزه‌هایی مانند امارات، عمان، مالزی و هنگ‌کنگ مستقرند، وظیفه نگهداری، انتقال مرحله‌ای یا خرید کالا به نمایندگی از صادرکننده را بر عهده می‌گیرند. هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم ناشی از این مدل مانند کارمزدهای بالایی واسطه، تخفیف قیمت اجباری برای فروشنده، هزینه‌های ریسک و تأخیر و مهم‌تر از همه کاهش شفافیت و تعقیف مسئولیت‌پذیری در زنجیره تسویه متعدد هستند. در شرایط بحران سیاسی یا امنیتی، همین شبکه‌ها با کندسازی یا تعلیق تسویه‌ها می‌توانند بازار ارز را صورت مصنوعی تحت فشار قرار دهند، پدیده‌ای که می‌توان آن را «گره‌گنان گیری ارزی» نامید. سامانه پرداخت بین بانکی فرامرزی چین (CIPS) فراتر از یک پیام‌رسان ساده عمل می‌کند و امکان تسویه نهایی تراکنش‌ها به صورت یوان را فراهم می‌سازد. معناری سه‌لیه متشکل از لایه پیام‌رسانی (سازوکار با استاندارد ISO ۲۰۰۲۲)، لایه تسویه (شامل تسویه ناخالص آبی- RTGS- تسویه خالص پایان روز) و لایه امنیت/کنترل (رمزگذاری، احراز هویت، سازوکار مقابله با پول‌شویی و ابزارهای کشف تقلب مبتنی بر تحلیل داده) از منظر فنی می‌تواند امکان ثبت و گزارش دهی دقیق‌تر را فراهم کند و هزینه مبادله را کاهش دهد. ازاین‌رو، انتقال بخشی از تسویه‌ها به چنین زیرساختی می‌تواند تراکنش‌های رسمی را تقویت کند.

یک قدرت مسلط بتواند با اتکا به ابزارهای مالی، حقوقی و زیرساختی، تعیین‌کنند نفت یک کشور به چه کسی برسد و به چه کسی نرسد.

ایران منظر پررونده و نزول‌ناظر فوق‌العاده اختلاف‌فالی نیست، بلکه نمونه‌ای از تبدیل بازار انرژی به میدان اعمال قدرت سیاسی است؛ همان چیزی که در سال‌های اخیر بارها در مورد روسیه، ایران و دیگر توانمندکنندگان مستقل نیز مشاهده شده‌است.

چین: طلب‌کاری با دست‌های بسته

برای چین، وضعیت نزول‌تلا یک تجربه پرهزینه است. بکن که همواره تلاش کرده خود را شریک اقتصادی «غیرسراسری» معرفی کند، اکنون با واقعیتی روبه‌روست که نشان می‌دهد حتی توافق‌های دو جانبه مبتنی بر نفث هم در برابر فشارهای ژئوپولیتیکی آمریکا مصون نیستند. کاهش دسترسی چین به نفت و نزول‌تلا، نه تنها بازار پرداخت به‌طور کامل آزادانه فروخته می‌شود و نه الزاماً در اختیار طلبکاران رسمی آن قرار می‌گیرد. این وضعیت، یک رویه نگران‌کننده در نظر گرفتن موازنه قدرت جهانی، قابل تضمین نیست.

فصل غیررسمی جریان نفت؛ یک رویه خطرناک

اگرچه آمریکا از ادبیات «اجرای تحریم» استفاده می‌کند، اما آنچه در عمل رخ داده، نوعی کنترل و ضبط غیرمستقیم جریان نفت یک کشور مستقل است. نفت و نزول‌تلا نه به‌طور کامل آزادانه فروخته می‌شود و نه الزاماً در اختیار طلبکاران رسمی آن قرار می‌گیرد. این وضعیت، یک رویه نگران‌کننده در نظر گرفتن موازنه قدرت جهانی، قابل تضمین نیست.

نفت و نزول‌تلا را به دست نهادهای تحت نفوذ آمریکا سپرد.

در عمل، آمریکا با محدودسازی شرکت‌های واسطه، کشتیرانی و بیمه و همچنین تهدید به تحریم ثانویه، کاری کرد حتی نفتی که قرار بود صرف بازار پرداخت

بدهی به چین شود نیز با مانع روبه‌رو شود. نتیجه آنکه چین، برخلاف تصور اولیه، دیگر نمی‌تواند به‌سادگی

طلب خود را از محل نفت و نزول‌تلا وصول کند.

هر دو طرف جذاب بود؛ وام‌های کلان چینی در برابر

تعهد صادرات نفت. چین با این مدل، هم منابع انرژی

بلندمدت خود را تضمین می‌کرد و هم مازاد مالی اش را

در پروژه‌های خارجی به کار می‌گرفت و نزول‌تلا نیز بدون

دسترسی آسان به بازارهای مالی غرب، از این مسیر منابع

ارزی قابل توجهی جذب می‌کرد.

برآورد‌ها نشان می‌دهد نزول‌تلا هنوز بین ۱۵ تا ۱۰ میلیارد

دلار به چین بدهکار است؛ بدهی‌ای که قرار بود به تدریج

این وضعیت نه تنها بازار پرداخت بدهی و نزول‌تلا به چین

را با ایهام مواجه کرده، بلکه یک منبع ارزانی برای

شرکت‌های آمریکایی فراهم کرده‌است. این روند که

نشانه استفاده ابزاری از انرژی به عنوان یک سلاح در

جنگ اقتصادی است، می‌تواند پیامدهایی فراتر از نزول‌تلا

داشته باشد و حتی فرصت‌هایی محدود اما معنادار

برای سایر صادرکنندگان نفت تحریم‌شده از جمله ایران

ایجاد کند.

به گزارش مسیر اقتصاد، روابط اقتصادی و نزول‌تلا و چین

طی دو دهه گذشته بر پایه سازوکار شکل گرفت که برای

پازل ناقص درآمدزایی؛ چالش درآمد‌های مالیاتی در بودجه ۱۴۰۵

حجت بین‌آبادی

پژوهشگر حوزه بودجه و مالی

درحالی که دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ از رشد چشمگیر درآمد‌های مالیاتی سخن می‌گوید، بررسی دقیق ارقام و اجزای این درآمد‌ها نشان می‌دهد بخش قابل توجهی از این افزایش، نه حاصل گسترش پایه‌های مالیاتی و اصلاحات ساختاری، بلکه نتیجه افزایش نرخ‌ها و اصلاحات مقطعی قانونی است؛ وضعیتی که تداوم آن می‌تواند پایداری و عدالت نظام مالیاتی کشور را با چالش جدی مواجه کند. بررسی دقیق درآمد‌های مالیاتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نشان‌دهنده تحولات قابل توجه و در عین حال چالش‌های ساختاری در نظام مالیاتی کشور است. این لایحه با پیش‌بینی مجموع درآمد‌های مالیاتی به‌مقدار ۲۹۶۱ هزار میلیارد تومان، رشدی حدود ۲۲ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۴ را نشان می‌دهد، تحلیل عمیق ترا جزای این درآمد‌ها، تصویری پیچیده‌تر از واقعیت ارائه می‌دهد و ضرورت انجام اصلاحات اساسی در سیاست‌های مالیاتی را برجسته می‌سازد.

برای بررسی کلیات درآمد‌های مالیاتی و تغییرات آن، با کسر مالیات بر واردات، مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالا و خدمات در لایحه بودجه ۱۴۰۵ به ۲۷۳ هزار میلیارد تومان می‌رسد که نسبت به سال قبل رشدی معادل ۵۰ درصد دارد. با این وجود، بخش عمده این رشد به اعمال اصلاح قانونی مهم، یعنی تعیین سقف ۱۱۰ میلیارد تومانی برای معافیت‌های مالیاتی مشمول قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها، بازمی‌گردد. اگر اثر این اصلاح قانونی کنار گذاشته شود، هسته اصلی درآمد‌های مالیاتی یعنی رشد طبیعی درآمد‌ها متناسب با رشد اسمی اقتصاد تنها حدود ۳۴ درصد افزایش یافته‌است. این رقم به وضوح نشان می‌دهد که هسته درآمدی دولت با سرعتی بسیار کمتر از سطح اسمی اقتصاد در حال رشد حرکت می‌کند. در واقع، بدون اعمال اصلاحات جدید، رشد درآمد‌های مالیاتی به‌مراتب کمتر از سطحی است که متناسب با ظرفیت اقتصاد انتظار می‌رود. سهم درآمد‌های مالیاتی از کل منابع عمومی دولت ۵۷ درصد و از هزینه‌های جاری ۷۴ درصد پیش‌بینی شده‌است که نقطه قوت لایحه محسوب می‌شود اما نسبت ۵۰ درصدی درآمد‌های مالیاتی به تولید ناخالص داخلی نگران‌کننده ارزیابی می‌شود. این شاخص نه فقط نسبت به سال ۱۴۰۴ اندکی کاهش یافته، بلکه با سطح سطح‌سالی ۱۳۸۹ (حدود ۶۰ درصد) هم هدف کمی برنامه هفتم برای سال ۱۴۰۵ (۷۰ درصد) نیز فاصله دارد. بر اساس ارزیابی‌های به‌عمل آمده، برای تحقق این هدف در برنامه هفتم، درآمد‌های مالیاتی می‌بایست به ۲۷۸ هزار میلیارد تومان می‌رسید.

بررسی اجزای اصلی درآمد‌های مالیاتی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، مالیات اشخاص حقوقی با پیش‌بینی رقمی معادل ۱۸۳ هزار میلیارد تومان، رشد ۲۴ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ را نشان می‌دهد. با این حال، نگران‌کننده ضروری است که در این لایحه، کاهش ۵ واحدی نرخ مالیات شرکت‌های تولیدی لحاظ نشده است. در بخش مالیات بر درآمد‌های فیزیکی معادل ۴۴۶ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده که نسبت به سال گذشته رشدی ۲۰ درصدی دارد. با وجود این، مالیات مشاغل تولیدی ۳۷ درصد افزایش یافته که کمتر از رشد اسمی اقتصاد است و از وجود فرار مالیاتی گسترده در این بخش حکایت دارد. در مقابل، مالیات بر حقوق کارکنان بخش خصوصی با رشدی چشمگیر و معادل ۶۴ درصد برآورد شده است. در ادامه، مالیات بر ثروت با رشدی ۹۰ درصدی به ۱۳ هزار میلیارد تومان رسیده که بخش عمده آن ناشی از افزایش حدود ۷۰ برابری نرخ نرخ برای «حق تمکین و اوقاف» است. با این حال، مالیات بر خانه‌های گران‌قیمت و خودروهای لوکس در لایحه جدید یا حذف شده یا شدت کاهش یافته‌است؛ موضوعی که از بی‌توجهی به این پایه مالیاتی عادلانه حکایت دارد. همچنین، مالیات بر کالا و خدمات با بیش‌ترین رقم معادل ۹۹۷ هزار میلیارد تومان، رشدی ۵۷ درصدی را تجربه کرده‌است که بخش عمده این افزایش به رشد نرخ مالیات بر ارزش افزوده بازگردد. در صورت عدم اعمال این افزایش، رشد این بخش تنها ۳ درصد می‌بود که همچنان کمتر از رشد اسمی اقتصاد ارزیابی می‌شود.

چالش بزرگ: معافیت‌های مالیاتی

یکی از نقاط تاریک لایحه بودجه ۱۴۰۵، سکوت آن درباره ارائه فهرست شفاف معافیت‌ها و پوشدگی‌های مالیاتی است. برآورد‌ها نشان می‌دهد درآمد از دست رفته دولت ناشی از این معافیت‌ها در سال ۱۴۰۵ به حدود ۲۸۰ هزار میلیارد تومان می‌رسد؛ رقمی که تقریباً با کل درآمد‌های مالیاتی پیش‌بینی شده برابری می‌کند. بزرگ‌ترین اقلام این هزینه فرست‌و معافیت‌های مالیات بر ارزش افزوده با رقمی معادل ۱۳۰ هزار میلیارد تومان، سایر معافیت‌ها به‌میزان ۴۷۷ هزار میلیارد تومان. معافیت‌های حقوق و دستمزد ۲۹۸ هزار میلیارد تومان و معافیت فعالیت‌های تولیدی و معدنی با ۲۰۹ هزار میلیارد تومان تشکیل می‌دهند. براساس بررسی‌های به‌عمل آمده، به‌منظور خروج از وضعیت فعلی و تقویت درآمد‌های پایدار دولت، پنج راهکار سیاستی و عملیاتی پیشنهاد می‌شود. نخست، افزایش تلاش مالیاتی و اصلاح پیش‌بینی‌ها است. با توجه به اهداف برنامه هفتم، روند درآمدی سال‌های اخیر، ابزارهای نوین نظارتی و رشد اسمی اقتصاد، رقم درآمد‌های مالیاتی در لایحه باید بازنگری و افزایش یابد. زیر ظرفیت واقعی اقتصاد برای درآمدزایی مالیاتی بیش از ارقام فعلی است. دوم، هدفمندسازی و اصلاح ساختاری معافیت‌ها ضرورت دارد. نظام معافیت‌های مالیاتی که همچون «پارانه نپنهان» عمل می‌کنند، باید به‌طور کامل بازنگری شود؛ معافیت‌هایی محدود، مشروط، و موقت و مبتنی بر شاخص‌های عملکردی، مانند ایجاد اشتغال با سرمایه‌گذاری، باشند تا از تبدیل شدن به ابزاری برای فرار مالیاتی یا رانت‌جویی جلوگیری شود. سوم، تصویب و اجرای مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی می‌تواند عدالت مالیاتی را با در نظر گرفتن کل درآمد افراد افزایش دهدد، پایه مالیاتی را گسترش دهد و از فشار بی‌مورد بر بخش مولد (شرکت‌ها) بکاهد. این نظام جدید مالیات ستانی، با راه مالیاتی رای به‌سخت دهک‌های پردرآمد و فعالیت‌های غیرمولد هدایت می‌کند. چهارم، احیای تقویت مالیات بر ثروت و دارایی اهمیت دارد. اخذ جدی مالیات بر دارایی‌های لوکس، مانند خانه‌ها و خودروهای گران‌قیمت، نه فقط درآمدزاست، بلکه ابزاری قوی برای تحقق عدالت اجتماعی و کاهش شکاف طبقاتی محسوب می‌شود. لژم است این موارد را هر دوی به جدول الزامات بودجه بازگرداند. پنجم، ادغام فرآیندهای وصول مالیات و وصول مالیات و حق بیمه ضروری است. یکپارچه‌سازی اطلاعات و فرآیندهای سازمان امور مالیاتی و سازمان تأمین اجتماعی هم از تعارض اطلاعات و فرار مالیاتی بیمه‌ای جلوگیری می‌کند و هم فضای کسب و کار را با کاهش تشریفات تسهیل می‌کند؛ اقدامی که طبق قانون برنامه هفتم تکلیف شده و بودای در سال ۱۴۰۵ محقق شود. در پایان باید اظهار داشت: لایحه بودجه ۱۴۰۵ در بخش درآمد‌های مالیاتی، رویکردی تلقی‌فی از رشد اسمی قابل توجه (عددتاً مبتنی بر افزایش نرخ‌ها) و غفلت از اصلاحات ساختاری را نشان می‌دهد. درحالی که نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی از هدف برنامه هفتم عقب‌است، حجم عظیم معافیت‌ها همچنان منابع دولت را می‌بلعد. عبور از این چالش‌ها مستلزم عزمی جدی برای گسترش پایه‌های مالیاتی عادلانه‌تر (مانند مالیات بر مجموع درآمد ثروت)، هدفمندسازی رادیکال معافیت‌ها و رویکردهای حد‌کنتری از فناوری برای مبارزه با فرار مالیاتی است. بنابراین صورتی می‌تواند به درآمد‌های پایدار، عادلانه و غیرمربومی برای تأمین هزینه‌های جاری دولت و کاهش وابستگی به منابع نفتی اقدامی بی‌دود.

■ **دوشنبه ۶ بهمن ۱۴۰۴** ■ ۶ شعبان ۱۴۴۷ ■ ۲۶ January ۲۰۲۶ ■ **سال دوم** ■ شماره ۳۸۴

■ **چاپخانه: نگار نقش** ■ **تلفن: ۶۶۱۲۸۶۱۲** ■ **روابط عمومی: ۰۹۲۱۳۹۰۵۹۹**

■ **مدیر مسئول: مهدی مهرپور**

■ **کد پستی: ۱۴۱۹۹۷۳۱۶۸** ■ **آدرس: خیابان آزادی - چهارراه فرصت - پلاک ۹۸ - طبقه ۶**

چالش انرژی با چیره‌بندی و شوک قیمت رفع نمی‌شود

گزارش

عضو هیات علمی دانشگاه تهران، با هشدار نسبت به تشدید بحران انرژی در کشور، تأکید کرد که سیاست‌های قیمتی و چیره‌بندی، در تنهایی قادر به حل مشکل انرژی نیست و اصلاح ساختاری، مدیریت تقاضا و تعیین استانداردهای مصرف، راهکارهای پایدار برای کاهش مصرف و افزایش بهره‌وری انرژی هستند.

سجاد برخوردار، عضو هیات علمی دانشگاه تهران، با تأکید بر تشدید بحران تأمین انرژی در کشور، اظهار داشت: در شرایط فعلی، امکان تأمین مناسب عرضه انرژی متناسب با نیاز جامعه به‌خوبی فراهم‌نمی‌گردد و مدیریت سجاد برخوردار، عضو هیات علمی دانشگاه تهران، با تأکید بر تشدید بحران تأمین انرژی در کشور، اظهار داشت: در شرایط فعلی، امکان تأمین مناسب عرضه انرژی متناسب با نیاز جامعه به‌خوبی فراهم‌نمی‌گردد و مدیریت

وضعیت نیرنashi از عوامل متعددی است که شکل گیری آن صرفاً به یک یا دو سال اخیر محدود نمی‌شود و مجموعه‌ای از متغیرها طی سال‌های گذشته موجب بروز شرایط کنونی شده‌است. از این رو لازم است سیاست‌های اصلاح انرژی در دستور کار قرار گیرد. اما این سیاست‌ها باید مبتنی بر الزامات و مسائل کلان حوزه انرژی باشد و نه اینکه بخش انرژی برای پاسخ‌گویی به اهداف و نیازهای دیگری به‌کار گرفته شود.

عضو هیات علمی دانشگاه تهران در تشریح منظور خود از «مبئی بودن سیاست‌ها بر خود انرژی» توضیح داد: زمانی که گفته می‌شود سیاست‌گذاری باید بر محور انرژی باشد، مسئله اصلی باید «حل معضل ناترازی انرژی» تعریف شود و سپس راهکارهای متناسب با همین مسئله طراحی و اجرا شود.

برخورداری تأکید کرد: چنانچه مسئله اصلی سیاست‌گذار «انرژی» باشد، نوع راهکارها نیز متفاوت خواهد شد و برخی محورهای رایج در سیاست‌گذاری، جایگاه محوری خود را از دست می‌دهند؛ به‌این معنا که در چنین رویکردی، موضوعاتی مانند هدفمندی یارانه‌ها یا سازوکارهای پرداخت یارانه متناسب با مبئی اصلی قرار نمی‌گیرد، بلکه تمرکز بر خود مسئله انرژی و راه‌حل‌های مؤثر برای رفع ناترازی خواهد بود.

نرخ سوم بنزین، اقدامی برای جبران بخشی از مشکلات مالی دولت

وی با اشاره به اقدام دولت در تعیین «نرخ سوم بنزین»، این سیاست را پیش از آنکه در راستای حل ناترازی سوخت و انرژی باشد، اقدامی برای جبران بخشی از مشکلات مالی دولت ارزیابی کرد و گفت: هدف اصلی این رویکرد، حل مسئله انرژی نیست و حتی در ادامه می‌تواند از منظر مالی به زیان نهان دولت تمام‌شود. نرخ سوم به دلیل قرار گرفتن در «پله سوم» مصرف، سهم محدودی در کاهش مصرف خواهد داشت و اثر قابل توجهی بر کاهش مصرف انرژی ندارد و در عین حال، ظرفیت آن برای ایجاد درآمد پایدار برای دولت نیز محدود است.

برخورداری همچنین درباره این موضوع که در طرح دولت پیش‌بینی شده نرخ سوم بنزین به‌پروژه‌سازی شود و ثابت‌نماند، تأکید کرد: اجرای چنین سازوکاری در عمل ساده نیست. اگرچه در آن در اسناد و بیان آن در سطح سیاست‌گذاری آسان به نظر می‌رسد اما در مرحله اجرا با دشواری‌های جدی روبه‌رو خواهد شد؛ به‌ویژه آنکه قیمت‌های نسیبی

قحطی‌سازی در مسیراز: هدف‌گیری کالاهای اساسی

پروژه ایجاد قحطی، بلافاصله پس از جنگ ۱۲ روزه و اسنپ‌بک و فشار ارزی پروژه قحطی‌سازی را کلید زد که تاگام ماند. به گزارش نسیم، پس از پایان جنگ ۱۲ روزه آشکار شدن ناتوانی رژیم صهیونیستی و ایالات متحده در تحقق اهداف خود از مسیر تقابل نظامی، شواهد متعددی از تغییر راهبرد دشمنان ایران به سمت تشدید فشارهای اقتصادی را ه‌د ف ایجاد نا رضایتی اجتماعی در کشور نمایان شد؛ راهبردی که به‌طور مشخص بر «قحطی‌سازی» و ایجاد اختلال در تأمین کالاهای اساسی متمرکز بود. بررسی تحولات پس از این جنگ نشان می‌دهد که آغاز رسمی این پروژه با فعال‌سازی کمیتس ماشه و بازگشت تحریم‌های سازمان ملل متحد کلید خورد؛ اقدامی که در کنار تشدید تهدیدات آمریکا علیه شرکای تجاری ایران، به‌ویژه در حوزه انرژی، به عنوان مکمل فشار اقتصادی عمل کرد. در همین راستا، دونالد ترامپ رئیس‌جمهور ایالات متحده، از همان روزهای ابتدایی آغاز به‌کار خود، بارها در مواضع علنی بر ضرورت قطع خرید نفت و محصولات پتروشیمی ایران تأکید کرد. وی در شبکه اجتماعی «تروپ‌سوشال» در متنی با عنوان «هشدار» نوشت: «تمام خریدهای نفت یا محصولات پتروشیمی از ایران باید فوراً متوقف شود». ترامپ همچنین هشدار داد کشورهایی که به خرید نفت ایران ادامه دهند، مشمول تحریم‌های ثانویه آمریکا خواهند شد.

■ **چاپخانه: نگار نقش** ■ **تلفن: ۶۶۱۲۸۶۱۲** ■ **روابط عمومی: ۰۹۲۱۳۹۰۵۹۹**

■ **کد پستی: ۱۴۱۹۹۷۳۱۶۸** ■ **آدرس: خیابان آزادی - چهارراه فرصت - پلاک ۹۸ - طبقه ۶**

بایجاد بازار هشدار داد و اظهار کرد: حمایت از اقشار و تحقق عدالت اجتماعی، مسیرها و ابزارهای مشخص خود را در و نباید از طریق قیمت حامل‌های انرژی دنبال شود. ایجاد بازار نیز زمانی معنا پیدا می‌کند که اصلاحات بنیادین در ساختار انرژی و اقتصاد انجام شده باشد؛ صرف تغییر قیمت باطراحی سازوکارهای شبه‌بازاری، بدون اصلاحات پایه‌ای، به شکل‌گیری بازار کارآمد منجر نخواهد شد و می‌تواند صرفاً به افزایش رانت و انحراف سیاست‌ها بینجامد.

راهکارهای اصلاح انرژی در جهان تجربه شده و اجرای آن‌ها نه غیرممکن و نه بی‌سابقه است. کشورهایی که اصلاحات را به‌صورت مرحله‌ای و پیوسته پیش برده‌اند، در نهایت به نقطه‌ای رسیده‌اند که انرژی دیگر مسئله اول سیاست‌گذاری روزمره آنها نیست و دولت‌ها نیز برای حمایت از اقشار و ابزارهای مشخص و جداگانه استفاده می‌کنند.

قیمت و انگیزه اصلاح

این عضو هیات علمی دانشگاه تهران، با اشاره به استدلال طرفداران سیاست‌های قیمتی مبنی بر کاهش انگیزه بهینه‌سازی به دلیل ارزان بودن انرژی، تأکید کرد: اصلاح رفتار مصرف‌کننده تولیدکننده صرفاً با شوک قیمتی پایدار نمی‌شود و باید در قالب مجموعه‌ای از اقدامات مکمل شامل مقررات سخت‌گیرانه، تعیین استانداردهای الزام‌آور، اعطای فرصت برای اصلاح، حمایت هدفمند و در نهایت اعمال تعرفه‌های بازدارنده دنبال شود. می‌توان برای خانوارها، صنایع و واحدهای تولیدی از جمله مرغداری‌ها و گاوداری‌ها الگویی مصرف تعریف کرد و در صورت عبور از سقف تعیین‌شده، مصرف مازاد را با نرخ‌های بالاتر و حتی نزدیک به نرخ‌های بین‌المللی محاسبه کرد؛ رویکردی که در بسیاری از کشورها برای اصلاح رفتارهای عمومی به‌کار گرفته می‌شود.

به گفته وی ممکن است در نبود الزام و سبک‌داند روشن‌سیاستی، بخشی از جامعه از ورود به این طرح‌ها خودداری کند؛ اما اگر سیاست به‌صورت مکمل اجرا شود و پیامدهای عدم رعایت از پیش روشن باشد، رفتار مصرف‌کننده تغییر خواهد کرد. سیاست‌گذاری باید به‌گونه‌ای طراحی شود که ابتدا فرصت اصلاح در اختیار مصرف‌کننده قرار گیرد و در صورت بی‌توجهی، نظام تعرفه‌ای جدید اعمال شود.

تعیین الگوی مصرف و آموزش

این عضو هیات علمی دانشگاه تهران سازوکار پیشنهادی خود را مبتنی بر تعیین الگوی مصرف تشریح کرد و گفت: پس از پایان دوره فرصت، باید سقف مصرف بر مبنای تجویزات استانداردها تعریف شود و مصرف مازاد بر سقف تعیین‌شده، با نرخ‌های بالاتر محاسبه شود. این سازوکار، در عمل به منزله اخطار مؤثر به مصرف‌کننده است و موجب می‌شود افراد پیش از ورود به مرحله اعمال تعرفه‌های بازدارنده، تصمیم‌های اصلاحی اتخاذ کنند.

برخورداری تصریح کرد: چنین مدلی صرفاً به بخش خانگی محدود نیست و امکان تعیین آن به بخش‌های تولیدی و کشاورزی نیز وجود دارد. می‌توان همین منطق را برای واحدهای صنعتی و تولیدی و نیز برای بخش‌هایی مانند مرغداری‌ها و گاوداری‌ها اجرا کرد و از طریق تعیین

استاندارد الگویی مصرف، رفتار مصرف انرژی را اصلاح کرد. این استاد دانشگاه تهران با تأکید بر اهمیت اطلاع‌رسانی و آموزش پیش از اجرای سیاست، گفت: سیاست‌گذار باید قواعد جدید را به‌صورت شفاف اعلام کند، برای اصلاح مهلت تعیین کند و از طریق آموزش و گفت‌وگو با مردم، زمینه اجرای موفق را فراهم سازد. اعلام قبلی درباره تغییر الگوی مصرف، با تغییر تعرفه پس از مدت مشخص، باعث می‌شود مصرف‌کننده پیش از آغاز اجرای سیاست، اقدامات لازم برای اصلاح را انجام دهد و نقش قیمت نیز در این چارچوب، به‌عنوان ابزار تکمیلی اثرگذار شود.

تحریم و اصلاحات انرژی

به گفته وی بخش مهمی از اصلاحات مورد نیاز در اختیار سیاست‌گذار داخلی است و با اجرای استانداردهای سخت‌گیرانه و پیشبرد اصلاحات تدریجی می‌توان از تکرار دوره‌های بحران انرژی جلوگیری کرد. در صورت تداوم روند تومبی و استمرار فقدان اصلاحات ساختاری، فاصله زمانی با شکست بحران از حدود هر ۱۰ سال به هر ۴ تا ۵ سال کاهش یافته و در صورت ادامه همین مسیر امکان دارد به هر دو سال و حتی هر سال یک‌بار برسد؛ در حالی که اصلاحات پایه‌ای، دولت تنها از گذیری مستعربا مسئله قیمت بنزین‌های شود، بلکه نمی‌تواند از محل مالیات‌های مرتبط، درآمدی پایدار کسب کند و حمایت از اقشار را از مسیرها کارآمدتر و خودنخواهد توسعه حمل‌ونقل عمومی دنبال کند. تحریم‌ها اگرچه محدودیت‌هایی ایجاد کرده‌اند، اما عمل اصلی توضیح نمی‌دهند و بخش قابل توجهی از مشکلات، ناشی از اراده و تصمیم‌گیری داخلی است.

چنانچه مسئله اصلی سیاست‌گذار (انرژی) باشد، نوع راهکارها نیز متفاوت خواهد شد و برخی محورهای رایج در سیاست‌گذاری، جایگاه محوری خود را از دست می‌دهند؛ به این معنا که در چنین رویکردی، موضوعاتی مانند هدفمندی یارانه‌ها یا سازوکارهای پرداخت یارانه مبئی اصلی قرار نمی‌گیرد، بلکه تمرکز بر خود مسئله انرژی و راه‌حل‌های مؤثر برای رفع ناترازی خواهد بود

این استاد دانشگاه تهران با طرح نمونه‌ای از راهکارهای اجرایی برای کاهش مصرف گاز، گفت: جایگزینی تجهیزات کم‌پاژده که برای نمونه، خودروهای بر مصرف اساساً شماره‌گذاری نشوند یا عوارض سنگین تری برای آنها تعیین شود.

به گفته برخوردار، این نوع الزام‌گذاری، از جنس مقررات‌گذاری انرژی است و می‌تواند به اصلاح خرید مصرف منجر شود. برخوردار با تأکید بر اینکه اجرای چنین سیاست‌هایی مستلزم برنامه‌ریزی، پیگیری و مواجهه با مقاومت ذی‌نفعان است، گفت: این اقدامات به برنامه‌وتلاش نیاز دارد و باید در قالب یک‌پاک میان‌مدت، از جمله یک برنامه پنج‌ساله، دنبال شود تا آثار آن ماندگار و پایدار باشد. وی با اشاره به رشد طبیعی مصرف ناشی از ورود خودروهای جدید به‌چرخه مصرف، اظهار کرد: «توجه به‌رود سالانه حدود یک میلیون خودرو به‌چرخه مصرف، افزایش مصرف بنزین در صورت فقدان سیاست‌های اصلاحی اجتناب‌ناپذیر است، در شرایطی که اسقاط خودروهای فرسوده به شکل مؤثر انجام نمی‌شود، فشار مصرف به‌صورت طبیعی افزایش می‌یابد. این عضو هیات علمی دانشگاه تهران با اشاره به محاسبات انجام‌شده درباره زیان ناشی از فاصله استانداردها مصرف خودروهای موجود با معیارهای

مسئله انرژی و عدالت

عضو هیات علمی دانشگاه تهران همچنین نسبت به استفاده از برای از مسئله انرژی برای اهدافی مانند عدالت

واکنش سریع؛ شکست سناریوی قحطی

در مقابل این راهبرد، دولت بلافاصله وارد عمل شد و واردات کالاهای اساسی را در سریع‌ترین زمان ممکن در دستور کار قرار داد. در نتیجه، پس از یک دوره کوتاه اختلال در تأمین برخی اقلام مانند روغن، مجدداً قفسه فروشگاه‌ها پر شد و جریان تأمین، واردات و توزیع کالا با سرعت و انسجام قابل توجهی برقرار گردید؛ به‌گونه‌ای که در حال حاضر هیچ‌گونه کمبودی در این حوزه گزارش نمی‌شود. در کنار این اقدامات، اجرای سازوکار کالابرگ الکترونیکی به‌عنوان یک ابزار مکمل، ورق ماجرا را بطور محسوسی برگرداند. این طرح، تضمینی عملی به یارانه‌بگیران داد که تا پایان سال جاری، و بنا بر اعلام دولت، حتی در سال آینده نیز هیچ‌چالش در تأمین حداقل مایحتاج زندگی خانوارها وجود نخواهد داشت. **۶۶ میلیون نفر از کالابرگ استفاده کرده‌اند**

نکته مهم تر آنکه دامنه شمول کالابرگ، صرفاً به یارانه‌بگیران محدود نماند و حتی افرادی که پیش از این یارانه نقدی دریافت نمی‌کردند نیز مشمول این طرح

^[1] عضو هیات علمی دانشگاه تهران، با هشدار نسبت به تشدید بحران انرژی در کشور، تأکید کرد که سیاست‌های قیمتی و چیره‌بندی، در تنهایی قادر به حل مشکل انرژی نیست و اصلاح ساختاری، مدیریت تقاضا و تعیین استانداردهای مصرف، راهکارهای پایدار برای کاهش مصرف و افزایش بهره‌وری انرژی هستند

^[2] سجاد برخوردار، عضو هیات علمی دانشگاه تهران، با تأکید بر تشدید بحران تأمین انرژی در کشور، اظهار داشت: در شرایط فعلی، امکان تأمین مناسب عرضه انرژی متناسب با نیاز جامعه به‌خوبی فراهم‌نمی‌گردد و مدیریت